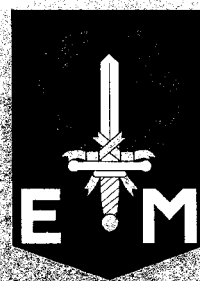

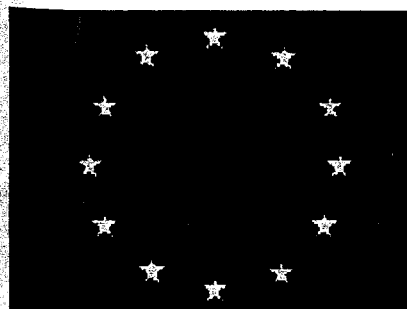
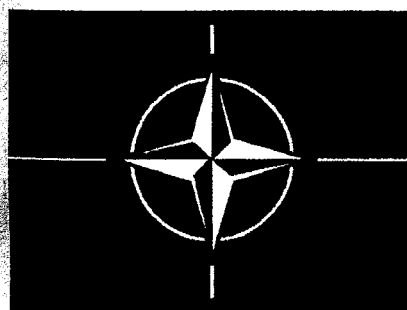
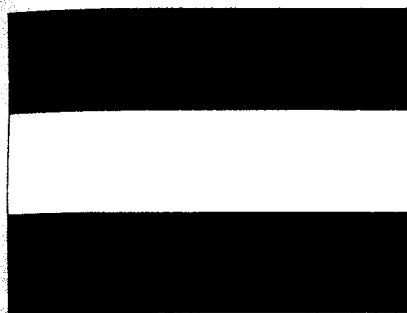
INFO-SCOOP

INL

005355

4
11

INHOUDSOPGAVE

VAN DE REDACTIE	2
COLOFON	2
INFO-SPECIAL ISRAËL	3
SF-WAPENS CONTRA KATOESHJA-DREIGING ?	3
HET PROBLEEM	3
DE (HUIDIGE) ISRAËLISCHE TACTIEK	4
DE ISRAËLISCHE UAV'S	4
LASER, DE OPLOSSING OF SF?	5
RELATIVEREND:	6
INFO-SPECIAL ISRAËL	7
GEWONNEN...MAAR HOE NU VERDER ?	7
HOE NU VERDER ?	9
EENHEID OF VERDEELDHEID: HAALT BOSNIË 14 SEPTEMBER?	10
DE BOSNISCHE STAATSINRICHTING VOLGENS DAYTON.	10
BOSNIË ALS POLITIEKE EN ETNISCHE LAPPENDEKEN. .	10
REPUBLIKA SRPSKA: DE SDS EN DE REST.	10
DE MOSLIM-KROATISCHE FEDERATIE: EEN OPGEDRONGEN HUWELIJK TUSSEN MOSLIMS EN KROATEN.	11
DE SDS, SDA EN HDZ VERSUS DE OPPOSITIE.	11
REPUBLIKA SRPSKA: KARADZIC RULES OK.	12
MOSTAR: HET VLUCHTELINGENPROBLEEM IN EEN NOTEDOP.	13
BRCKO: DE LONT IN HET KRUITVAT VAN DAYTON.	13
14 SEPTEMBER: WARE DEMOCRATIE OF FARCE?	14
DE VERKIEZINGSUITSLAGEN	15
MACHTSWISSELING IN DE RUSSISCHE FEDERATIE	15
INLEIDING	15
DE TWEDE RONDE	15
ALEKSANDR LEBED	15
GRATCHOV	16
ONTSLAG HAVIKEN	16
DE MACHT VAN KORZHAKOV	17
SLOTCONCLUSIE:	17
NOG EVEN OP EEN RIJTJE:	17

Maj H.J.Jacobs

Voor u ligt alweer de nieuwe maandelijkse Info-Scoop. In de vorige Info-Special zijn we ingegaan op de verkiezingen in de Russische Federatie. In dit nummer wordt in het artikel van de elnt J. Schouten de uitslag van de eerste ronde van de presidentsverkiezingen uiteengezet en gaat hij in op het kleine verschil tussen Jeltsin en Zjoeganov.

De elnt D.A. van Amerom tracht u enige duidelijkheid te verschaffen in de wijze waarop Israël tot nu toe het probleem van de Katoeshja-raketten heeft aangepakt en de Amerikaans - Israëlische poging om tot een oplossing te komen voor dit probleem.

In zijn tweede artikel gaat de elnt van Amerom in op de verkiezingen in Israël en geeft hij reacties van enkele landen en organisaties.

De vdg drs. A. Dokter geeft een overzicht van de politieke partijen van de twee entiteiten (Moslim Kroatische Federatie en de Servische Republiek). Vervolgens worden de mogelijke invloeden op de komende verkiezingen in Bosnië-Herzegovina door het vluchtelingen probleem in Mostar en het lot van Brcko, de lont in het kruitvat van Dayton, in ogenschouw genomen.

Zoals ook aangegeven in de colofon is de Info-Scoop volledig samengesteld uit open bronnen. Indien er uwerzijds op- of aanmerkingen zijn over de inhoud van deze publikatie, wordt u verzocht contact op te nemen met één van de redactieleden van de Info-Scoop (zie colofon).

COLOFON;

INFO-SCOOP Is een maandelijkse uitgave van 101 Mipel

Adres: Simon Stevinkazerne, MPC 41 A, Postbus 9012, 6710 HC Ede

Telefoon: 0318-683055

Redactie: Maj H.J. Jacobs, Elnt P.W.T.S. Menting, Sgt1 A. Wever

INFO-SCOOP wordt verzonden aan die instanties welke functioneel belang hebben bij actuele informatie

De inhoud van de **INFO-SCOOP** is volledig samengesteld uit open bronnen. Overname uit deze publikatie is toegestaan mits de bron wordt vermeld.

SF-WAPENS CONTRA KATOESHJA-DREIGING ?

Elnt D.A. van Amerom

18 april 1996: "Het hoofdkwartier van de Fijische UNIFIL-eenheid bij Qana in Zuid-Libanon ligt onder Israëlisch vuur nadat Hezbollah-strijders van 300 meter verderop katoeshja-raketten hadden afgevuurd; het bombardement duurde een half uur". Zowel UNIFIL als Israël meldde het incident, waarbij 102 Libanese vluchtelingen in het nabijgelegen vluchtelingenkamp werden gedood. Diezelfde dag bezocht premier Peres de Israëlische eenheid die, uitgerust met UAV's (Unmanned Aerial Vehicle), verantwoordelijk was voor de luchtverkenning boven de plaats van het incident.

Een naar VN-begrippen opvallend snelle opdracht om een onderzoek naar de feitelijke toedracht te doen, werd door de Nederlandse gem van Kappen uitgevoerd. Zijn voorlopige rapport werd al (te) snel openbaar en bevatte twee opmerkelijke aandachtspunten, namelijk: 1. De Israëliërs waren op de hoogte van de juiste positie van de UNIFIL-locatie en 2. een Israëlisch onbemand verkenningsvliegtuigje was ten tijde van het incident boven het gebied (geweest). Schuld of geen schuld, (politiek) belangrijker voor Israël is het voorkomen van soortgelijke incidenten. De diepere achtergrond van alle ellende ligt

echter in Israëls onmacht om de Katoeshja-dreiging definitief te kunnen uitschakelen.

Navolgend wordt getracht u enige duidelijkheid te verschaffen in de wijze waarop Israël tot nu toe dit probleem heeft aangepakt en de Amerikaans-Israëlische pogingen om tot een oplossing te komen...

Voor deze Special is gebruik gemaakt van de volgende periodieken:

De Volkskrant, NRC Handelsblad, De Telegraaf, Frankfurter Allgemeine, The Times, International Herald Tribune, Middle East International, Janes Intelligence Review & Janes Sentinel Pointer en Janes International Defence Review.

HET PROBLEEM

Enkele gegevens uit de Info-scoop special (nr 07/4 apr 96) "wat zijn katoeshja-raketten?" van de hand van collega Owi Danens, zijn hierbij essentieel. Immers, conform de huidige Israëlische tactiek, is het van belang om de lanceersystemen en/of de bediening ervan uit te schakelen voor dat de raketten worden gelanceerd.

INZETMETHODEN

Tot nu toe maakten de Hezbollah-strijders van twee inzetmethoden gebruik. Allereerst de meervoudige lanceerbuizen gemonteerd op de kleine vrachtauto of pick-up's, vóór de lancering keurig gecamoufleerd met een dekzeil e.d. Ook de, door een auto getrokken, éénassige lanceerinrichting valt hieronder. Gezien de max. dracht van 10 km moesten deze voertuigen echter vaak binnen de UNIFIL-zone of zelfs in de Israëlische veiligheids-zone worden gereden, wat natuurlijk als onveilig kan worden gekenmerkt. Een na de lancering(en) snel van deze opstelling weggrijpend voertuig is immers een gemakkelijk doelwit, zeker voor de snelle Israëlische Cobra-heli's.

De tweede inzetmethode betreft de verplaatsing van de lanceersystemen met behulp van ezels of mankracht.

ראש הממשלה שמעון פרס ביקר אתמול ביחידת המזל"טים של צה"ל. פרס שיבח את חיילי היחידה על עבודתם המסורה במבצע "ענבי זעם". (תצלום: עפר יזהר, דו"צ)

Israëlische Dagblad, 18 april 1996

Hetzij op het éénassige wagentje en gecamoufleerd met bijvoorbeeld takkenbossen, hetzij gedemonteerd op de rug van de ezel(s), bleek deze methode uiterst effectief en nauwelijks te onderkennen. Ook de enkelvoudige lanceerbuis op driepootaffuit (type 85) en de geïmproviseerde lanceerplaats (gewoon op de grond), vallen onder deze inzetmethode.

DE (HUIDIGE) ISRAËLISCHE TACTIEK

VOORWAARSCHUWING

De Mossad (Israëlische Geheime Dienst Buitenland) was in staat om vast te stellen waar vandaan de katoeshja-raketten werden ingevoerd (Iran), welke invoerhavens (Syrië) en doorvoermethode naar Libanon werd gebruikt (wegtransport) en welke (tijdelijke) opslagplaatsen werden benut (in de Be'eka-vallei). Infiltreren tot en met het niveau van de Hezbollah-strijders, die de plaatselijke lanceringen uitvoerden, bleek echter een onmogelijkheid. Duidelijk was wel dat de lanceerbemanningen zich verspreid, tussen de Libanese bevolking, in de dorpen en gehuchten bevond.

Inmiddels was een tot voor kort onbekende Israëlische commando-eenheid ingezet, later bekend geworden als het Egoz-eskader. In de trant van -guerilla's vang je met guerilla's-, had

deze in burger optredende Israëlische commando-elite de opdracht de Hezbollah-strijders te lokaliseren en zo mogelijk te elimineren.

De geavanceerde opsporingsradar van de Israëlische artillerie (in de veiligheidszone) werkte perfect, maar het resultaat van de grondwapensysteembestrijding bleek weinig effectief. Deels kwam dat omdat er vaak geen bemanningen aanwezig waren vanwege het gebruik van tijdsteking voor de lancering, deels ook omdat de lanceerplaatsen zich in de dorpen bevonden. Het beschieten van deze dorpen leverde zo'n negatief beeld in de rest van de wereld, dat hiermee doorgaan politiek niet haalbaar was.

UITVOERING

Er werd nu gekozen voor een andere tactiek (operatie "Druiven der Wrake", omstreeks 10 april). De Israëlische luchtmacht en marine namen de bekende munitie-opslagplaatsen en Hezbollah-commandocentra, in de Be'eka-vallei respectievelijk in Beirut, onder vuur. Via de media werd bekend gemaakt dat de Libanese bevolking zich uit de veiligheidszone moest verwijderen, de dorpen werden bij name genoemd. Het e.e.a. werd kracht bijgezet door beelden van Israëlische tanks die zich opmaakten om Zuid-Libanon binnen te trekken (17 april). Het gevolg van deze maat-

regelen waren duizenden Libanese vluchtelingen en langzaam stroomde de veiligheidszone in noordelijke richting leeg. De Hezbollah-strijders, zo werd gedacht, moesten wel met de vluchtelingen mee de zone uit. De gehele 'leegveeg-procedure' moest nauwlettend vanuit de lucht worden gecontroleerd; deze taak kregen gevechtshelicopters, aangevuld door de UAV's.

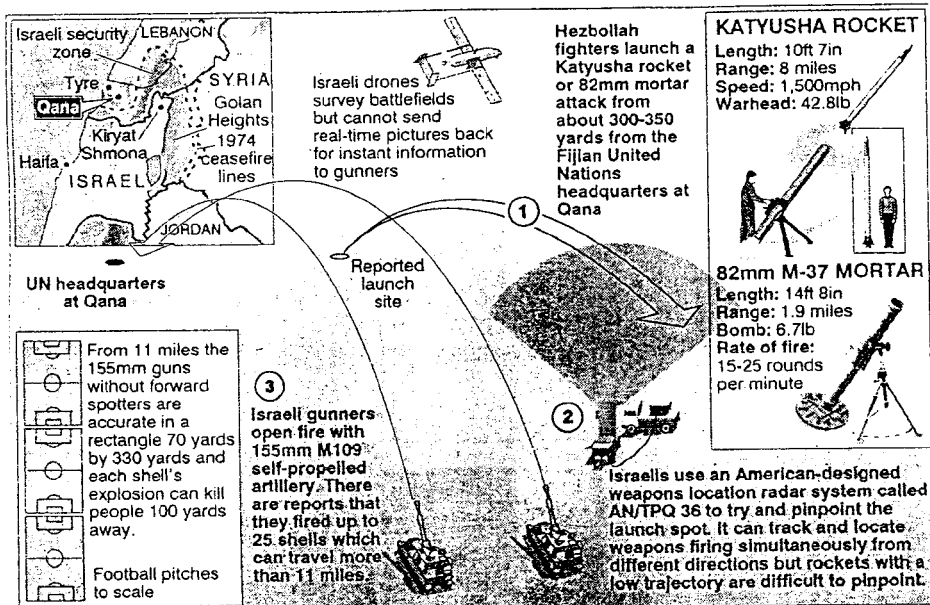
En zo zou het 'katoeshja-gevaar' voor Noord-Israël zijn opgelost. Te zijner tijd kon de bevolking, in kleine controleerbare groepen, terugkeren.

DE ISRAËLISCHE UAV'S

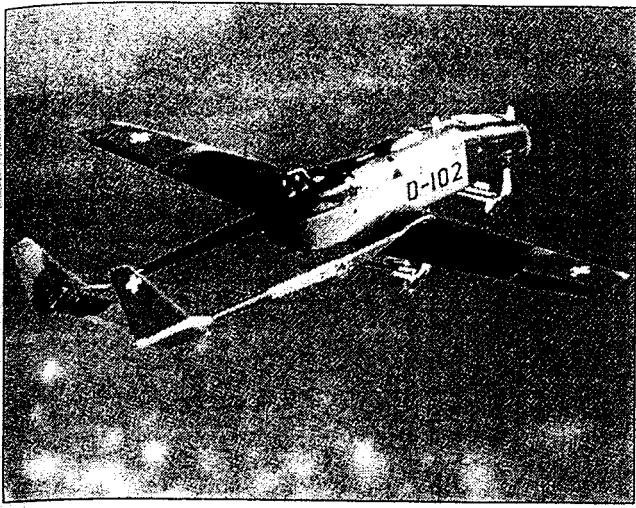
En zo kon het gebeuren dat een Fiji-militair vanuit de VN-post te Qana, een Israëlische UAV voor zijn videolens kreeg. Later, op 7 mei, ontstond in de internationale pers enige consternatie naar aanleiding van de Israëlische weerlegging van de VN-beschuldiging. De Israëlische artillerie-commandant (generaal Harel) gaf de schuld aan een topografische fout op de kaart, daarbij de aanwezigheid van twee heli's en de UAV (rond het tijdstip van het incident) negerend. Interessant is vooral de UAV. Israël beschikt over twee typen, die beiden boven Libanon worden gebruikt.

DE RANGER

Allereerst de UAV met de codenaam Ranger. Het betreft hier een door Israël zelf ontwikkelde, tweede generatie UAV. Met andere woorden, een UAV die met een wielonderstel gebruikt maakt van een start- én landingsbaan. De in het toestelletje aanwezige waarnemingsapparatuur kan opnamen maken, die pas achteraf worden ontwikkeld en geanalyseerd. De vluchthoogte is hierbij max. 14.000 ft (4,2 km). Hoe vroeg Israël al met de ontwikkeling van eigen UAV's was, getuige een aardige anekdote. De VS kochten de Israëlische UAV in de jaren '70, toen de commandant van een Amerikaans vliegtuigmoederschap die voor de kust van Libanon lag, om een briefing over het vliegtuigje vroeg. Toen de Israëliërs hem later op zijn schip brief

The Times, 20 april 1996

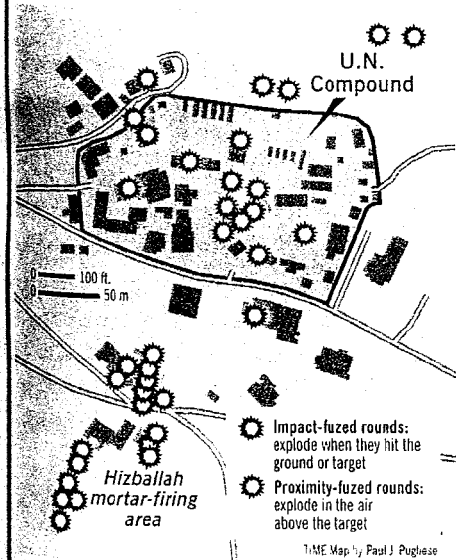
The Times, 29 april 1996

den, toonden zij de verbouwereerde commandant een door de UAV gemaakte opname -vanaf het moment van vertrek tot en met zijn aankomst op de carrier.

De Israëliërs beweren nu dat de door de VN-soldaat gespotte UAV, dit type was. Een tweede mogelijkheid (de VN-veronderstelling) is dat de Israëliëse UAV, de Searcher, is gebruikt.

DE SEARCHER

Deze, ook door Israël zelf ontwikkelde UAV (verbeterde versie van de Ranger), is van de derde generatie. Het heeft een max. vluchthoogte van 18.000 ft (5,4 km) en kan 24 uur onafgebroken in de lucht blijven. Belangrijker is dat de ingebouwde (video-)apparatuur, real-time opnamen kan doorgeven aan het grondstation. Ook de

Time, 20 mei 1996

Searcher wordt gebruikt en zendt de beelden direct door aan de control-room in Tel Aviv. Tevens kan dit vliegtuigje uitgerust worden met laser-geleidingsapparatuur. Bevestigd is de melding van een recente actie in Zuid-Libanon, waarbij de

Searcher de belangrijkste rol speelde. Nadat de UAV op een hoogte van 15.000 ft een Hezbollah-leider ontdekte die in een Mercedes Beiroet verliet, werd hij ongemerkt gevolgd tot en met het moment dat hij een hut in een Hezbollah-kamp binnen ging. Even later werd de hut door drie vliegtuiggrakketen getroffen, die op grote afstand waren afgevuurd en lasergeleid waren door dezelfde UAV. Tot zover het Israëliëse UAV-verhaal.

LASER, DE OPLOSSING OF SF?

Belangrijker om bij stil te staan is, hoe een oplossing te vinden voor de dreiging die uitgaat van (alle) raketten voor de korte afstand. De basis van het probleem ligt bij de detectie en volging van het projectiel. De huidige radar van de Isralische artillerie (het Amerikaanse AN/TPQ-36 'Firefin-

der' systeem) is geen partij voor bijvoorbeeld de snelle katoeshja-raket. Niet alleen sinds de Hezbollah-terreur van april, maar al langer (Golf-oorlog) is dit lua-probleem internationaal onderkent.

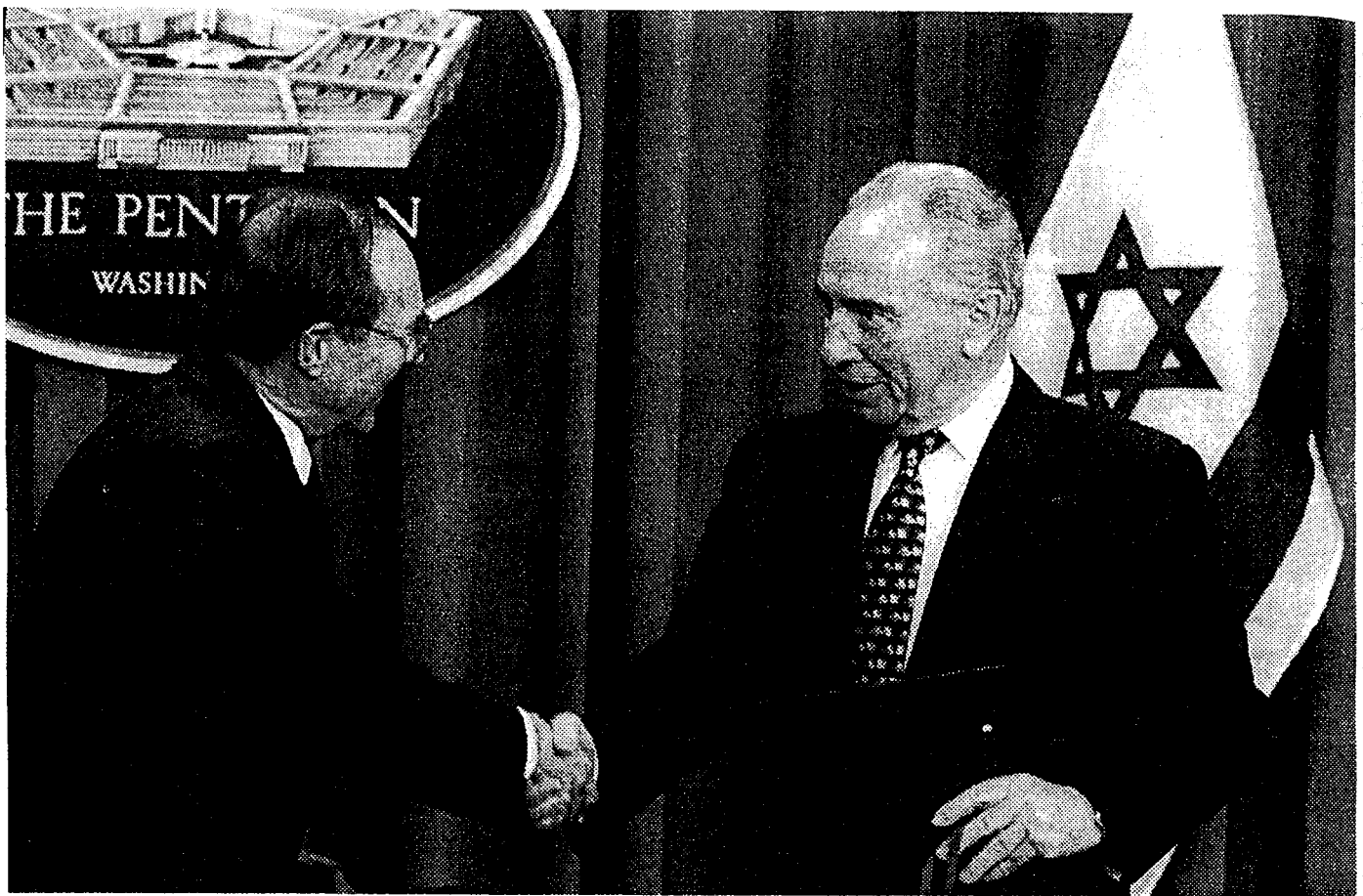
Als voorbeeld neem ik (natuurlijk) weer de actuele katoeshja-raket. Het Iraanse exemplaar (type 63) heeft een snelheid van 375 m/s. Met de max.dracht van 10 km (nieuwste versie) zal de inslag-explosie iets meer dan 26 seconden na de lancering plaats vinden. In die 26 seconden moet de lancering tijdig zijn onderkent, -de richting, hoogten en snelheid bepaald, het afweersysteem gewaarschuwd en geactiveerd worden, voordat er überhaupt kan worden vernietigd. Toch schijnen de Amerikanen hierin te zijn geslaagd.

HET NAUTILUS-PROJECT

En zo dook in de pers de codenaam 'Nautilus' op. Ook verschenen er artikelen (28 april) over een militair akkoord tussen Amerika en Israël. Premier Peres had voor zijn ontmoeting met president Clinton, in het Pentagon met Perry (de Amerikaanse minister van buitenlandse zaken) een militair samenwerkingsakkoord getekend. Tevens werd afgesproken het in ontwikkelingsfase verkerende laser-afweersysteem tegen raketten voor de middellange- en de korte afstand (o.a de SCUD, FROG, KATOESHJA) te versnellen: hét Nautilus-project!

Time, 20 mei 1996

Frankfurter Allgemeine Zeitung, 30 april 1996

Het eerstgenoemde akkoord behelst een directe verbinding VS-Israël waardoor de Joodse staat satellietbeelden van raketlanceringen kan ontvangen, slechts enkele seconden na de lancering. Daarnaast krijgt Israël steun t.b.v. de versnelde ontwikkeling van zijn ARROW-2 anti-raketstelsel. Op 20 februari werd de tweede testfase van dit stelsel al met succes afgesloten; daarbij werd ook voor het eerst het vuurleidingscontrolesysteem ELTA gebruikt. Verder wordt door de Amerikanen onderzocht of, als overgangsmaatregel, het anti-raketstelsel PHALANX, dat op oorlogsschepen is geïnstalleerd, aan Israël geleverd kan worden.

Het laatstgenoemde akkoord, betref het Nautilus-project. Ook dit systeem werd in februari van dit jaar met succes beproefd. Het prototype, een z.g. directed-energy weapon, is door Israël en de VS samen ontwikkeld en zou oorspronkelijk in vliegtuigen wor-

den ingebouwd. Het prototype, geïnstalleerd in HELSTF (High Energy Laser Systems Test Facility) op de testranges in New Mexico, was in staat om twee 122mm-raketten tijdens de vlucht te detecteren en te vernietigen. Het 'laser-kanon' berust op het principe van het versmelten van het inwendige van de vijandelijke raketten. Twee prototypen van de volgende THEL's (Tactical High Energy Laser) zouden in 1999 worden getest in HELSTF en mogelijk in 2006 operationeel zijn. Diverse bronnen melden evenwel dat de nieuwe systemen eind 1997 al kunnen worden ingezet.

RELATIVEREND:

Het (uitgelekte ?) nieuws over de gemeenschappelijke defensieprojecten van de VS en Israël was er mogelijk vooral op gericht de buitenwereld te tonen dat de VS zich nu én in de toekomst achter Israël zal opstellen. Dat

kwam Peres goed uit voor zijn verkiezingscampagne en mogelijk ook voor Clinton, straks in het najaar.

Door het akkoord, bereikt na de operatie 'Druiven der Gramschap', de instelling van de toezichtcommissie en het sindsdien uitblijven van katoeshja-acties op Noord-Israël, lijkt 'de druk van de ketel'. Het tegendeel is echter waar. Na de succesvolle Hezbollah-acties (binnen de veiligheidszone) in de eerste helft van juni, verklaarde de chef-staf van de IDF -lgen Lipkin-Shahak- in een vraaggesprek op de radio (11 juni) dat 'Israël maatregelen zal treffen tegen de terroristen, waar ze zich ook bevinden, de dorpen inbegrepen en dat dit tot slachtoffers onder de (Libanese) burgers kan leiden'. Een dag eerder waarschuwde Hezbollah in Beiroet dat 'als Israël Libanese burgers doodt, de aanvallen met katoeshja-raketten op Noord-Israël zullen worden hervat'.

GEWONNEN...MAAR HOE NU VERDER ?

Elnt D.A. van Amerom

29 MEI, DAG DER OVERWINNING

Na een ingewikkelde en langdurige telprocedure werd in de middag van 31 mei duidelijk dat de 46-jarige Benjamin ('Bibi') Netanyahu, leider van het rechtse Likud-blok, de verkiezing had gewonnen. Hij versloeg in de eerste rechtstreekse premier-verkiezing, de zittende leider van het Arbeiders (Awoda)-blok, Shimon Peres. Spannend was het wel. Prognoses gaven zelfs op de stembedag Peres een lichte voorsprong. Uiteindelijk won Bibi toch met 50.44% van de stemmen, tegen 49.5% voor Peres. Het verschil bleek uiteindelijk slechts 29.457 stemmen te zijn. Toen eenmaal duidelijk was wie er gewonnen had, kwamen wereldwijd gemengde reacties los. Speculaties over een nieuwe regeringscoalitie en mogelijke regeringsprogramma's vulde de ether en kolommen van de periodesieken....

Time, 10 juni 1996

Voor deze Special is gebruik gemaakt van de volgende periodesieken:

De Volkskrant, NRC Handelsblad, De Telegraaf, Elsevier, het Algemeen Dagblad, Frankfurter Allgemeine, Time, Le Monde en the Middle East Observer.

GEMENGDE REACTIES

Onmiddellijk nadat de uitslag bekend werd, belde president Clinton Netanyahu op om hem te feliciteren en nodigde hem tegelijkertijd uit voor een bezoek aan het Witte Huis. Ook de Franse president Chirac en zijn Egyptische ambtgenoot Mubarak inviteerden Netanyahu. De Jordaanse koning Hussein werd door de overwinnaar zelf opgebeld om 'standpunten uit te wisselen over het vredesproces in de regio en de noodzaak dit te vervolgen'.

HAMAS: De woordvoerder van de moslim-extremistische Hamas-beweging, Ghazi Hamad, gaf een felle verklaring uit: "...een oorlogsverklaring aan het adres van de Palestijnen

The number of seats each party will hold in the next Knesset (Current totals are in parentheses)

LEFT

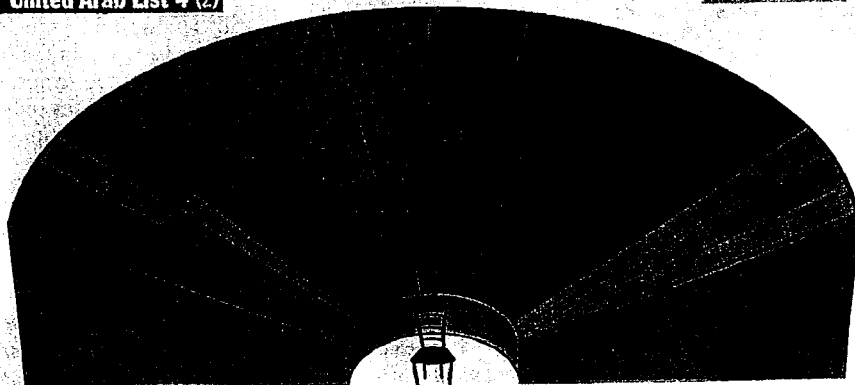
Labor 34 (44)
 Meretz 9 (12)
 Hadash 5 (3)
 United Arab List 4 (2)

CENTER

Shas 10 (6)
 Yisrael ba-Alliya 7 (0)
 Third Way 4 (0)

RIGHT

Mojedet 2 (3)

Times, 10 juni 1996

en de Arabieren...de uitslag is een schok voor de hele wereld".

PALESTIJNSE AUTORITEITEN: In kringen van president Arafat werd zeer voorzichtig gereageerd.

Door zijn afwezigheid (bezoek Engeland) verklaarde zijn vrouw dat: "...de weg naar de vrede, ondanks alles, verder gaat. Het gaat om internationale afspraken'.

SYRIË: De Syrische radio verwoordde het officiële standpunt door te zeggen dat Damascus, ongeacht of er in Jeruzalem een rechtse of linkse regering zetelt, alleen benieuwd is naar: 'een nieuwe Israëliëse positie over de vrede in het Midden-Oosten'.

LIBANON: De Libanese premier, Rafiq Hariri, verklaarde dat: 'Netanyahu zijn verantwoordelijkheden moet nemen. Wij zullen zijn opstellingen en keuzes nauwlettend in de gaten houden'.

DE ARABISCHE LIGA: De ondersecretaris-generaal, Mouaffaq al-Allaf verwoordde het LIGA-standpunt als volgt: "De Arabieren hebben reden genoeg zich ongerust te maken, wanneer Netanyahu de nieuwe regering van Israël zal vormen.

IRAN: Iran liet weten dat door de winst van Netanyahu: 'het zionistisch regime de toezeggingen aan de verschillende partijen (in het vredesproces) zal terugdraaien, wat de VS en de Arabische landen in grote verlegenheid zal brengen'.

COALITIE VORMING

Inmiddels werd ook duidelijk hoe het zat met de winst of het verlies van de partijen die aan de verkiezing hadden meegedaan. Awoda, de Arbeiders-

partij van Peres, bleek 10 parlements- zetels te hebben verloren, maar blijft met 34 zetels de grootste partij. Het Likud-blok (Likud-Tsomet-Gesher) is, met een verlies van 8 zetels, op 32 zetels uitgekomen. Teneinde een meerderheidskabinet te kunnen vormen was Netanyahu op maandag 3 juni begonnen met de noodzakelijke coalitie-besprekingen. Allereerst vonden gesprekken plaats met de vertegenwoordigers van vijf kleine partijen, waaronder de drie religieuze partijen (Shas, de Nationale Religieuze Partij NRP en Verenigd Tora Judaïsme).

En toen ontstonden de te verwachte problemen. De orthodoxe rabbijnen wilden ministersposten, vooral op de departementen die het sociale leven direct beïnvloeden. Onderwijs (meer studie in de Tora op de scholen) bijvoorbeeld en Huisvesting (meer woningen voor de orthodoxe kinderrijke gezinnen, uitbreiding nederzettingen). Ook wilden ze een totaalverbod op de invoer van niet-koosjere (onreine) levensmiddelen. Kortom, het beloofde land (Israël) moest weer worden wat het volgens de Tora beoogde te zijn, een echt joods land.

Tegelijkertijd zat Netanyahu met een aantal lastige 'luizen in eigen pels'. Ariel Sharon (de oud-minister van defensie en kandidaat-minister voor financiën) bijvoorbeeld. Hij zei o.a. dat als het aan hem lag, Likud de Israëlische terugtrekking uit Hebron en dus voortzetting van het vredesakkoord (Oslo), zal stoppen. Ook ex-generaal Refael Etan, leider van Tsomet en kandidaat voor een zware ministerspost, is tegen elke terugtrekking. Netanyahu had echter inmiddels afstand genomen van dergelijke harde uitspraken. Een ander probleem was dat kandidaat-minister Olmert (burgemeester van Jeruzalem) vanwege fraude was aangeklaagd. Ook kandidaat-minister Refael Etan (voor

buitenlandse zaken) dreigde aangeklaagd te worden, omdat hij geheime informatie zou hebben gebruikt om een politieke tegenstander het leven zuur te maken. Op het laatste moment wist Netanyahu zich nog de steun van de immigrantenpartij Yisrael Ba'alya te verzekeren, door een kabinetszetel aan Sharansky toe te wijzen en hierdoor dus een regeringsmeerderheid van 62 leden (van de 120 parlements- zetels) ontstond.

HET NIEUWE KABINET

Hoe het ook zij, na een voor Netanyahu inspannende week, werd allereerst in een korte plechtigheid op 17 juni het nieuwe parlement, de Knesset, geïnstalleerd. De afname van

...Netanyahu klem door toezeggingen en beloften...

DAVID LEVY

Netanyahu despises him, but the moderate born in Morocco could end up Foreign Minister

ARIEL SHARON

Forced to resign in 1983, the truculent extremist expects a key Cabinet post

BENNY BEGIN

The son of Menachem is true to his father's ideology but lacks his political showmanship

RAFAEL EITAN

The 67-year-old hard-liner wants to roll back the provisions of the Oslo accords

נתניהו מבטיח לחרדים:

- הזרמת תקציבים לחינוך
- נשמור על סטטוס-קוו
- נפתור את בעיות הדיור
- ירושלים תישאר מאוחדת

"איך נתניהו שר, אדון עולם"

Time, 10 juni 1996

Israëlich Dagblad, 18 april 1996

de eed werd door ex-premier Peres, als oudste parlementslid, uitgevoerd. Een dag later, in de middag, presenteerde de premier aan de Knesset zijn (onvolledige) nieuwe kabinet, dat natuurlijk met 62 voor-, en 50 stemmen tegen-, werd geaccepteerd. De belangrijkste ministers zijn: David Levy (buitenlandse zaken), Yitzhak Mordechai (defensie), Avigdor Kahalani (binnenlandse veiligheid), Dan Meridor (financiën), Refael Etan (landbouw en milieu), Natan Shtronsky (handel en industrie) en Ariel Sharon (mogelijk het ministerie van nationale infrastructuur).

PROBLEMEN ALOM

Teneinde zich van de steun van de orthodoxe joden te verzekeren, had Netanyahu aan hen diverse ministersposten beloofd. En toen na lang geheim overleg de namen van de diverse ministers bekend werden, voelden enkele prominente Likud-kandidaten ('haviken'), zich te kort gedaan c.q. gepasseerd. Ariel Sharon bijvoorbeeld 'ging over de rooie' toen hij hoorde dat hij zou worden gepasseerd. Dank zij hem immers was het Likud-blok ontstaan, waardoor o.a. de zege van Netanyahu mogelijk werd. Hierop dreigde David Levy zijn ministerspost terug te geven, als Sharon geen ministerie zou krijgen. Netanyahu zocht de oplossing in een, speciaal voor Sharon gecreëerde ministerie van nationale infrastructuur, samengesteld uit afdelingen van diverse andere ministeries, wat ook weer kwaad bloed zette. Teneinde het vredesoverleg in eigen hand te houden heeft Netanyahu de afdelingen Verenigde Staten en Arabische aangelegenheden onttrokken aan het ministerie van buitenlandse zaken. Ook dat zit de ambitieuze havik, David Levy, helemaal niet lekker. Kortom, problemen alom!

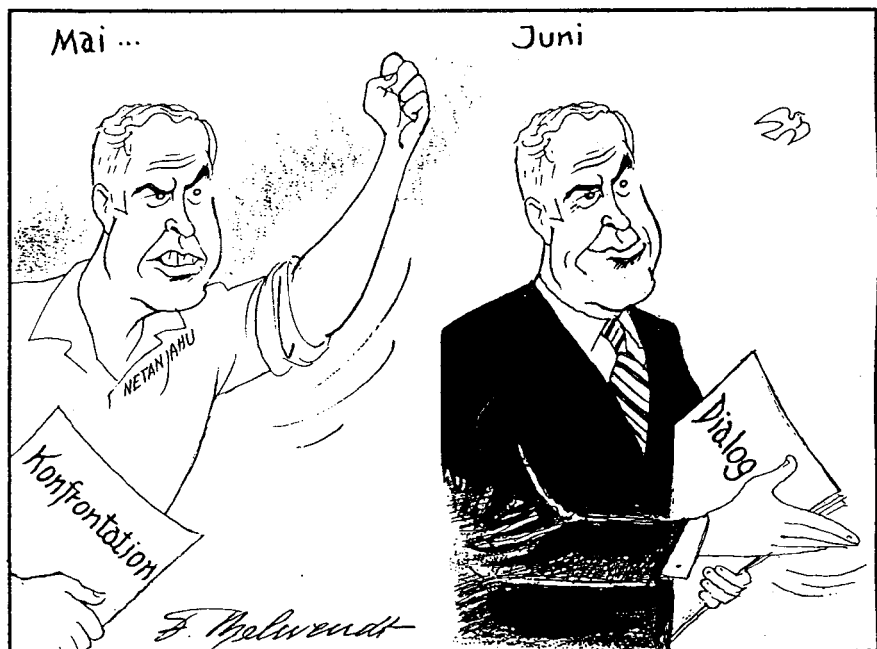
Het is duidelijk dat meerdere nieuwe Likud-ministers weliswaar meewerken (om hun post te behouden), maar op het vinkentouw zitten om bij grote problemen het roer over te nemen. Dat wetende, heeft Netanyahu geprobeerd hen vooraf buitenspel te zetten. En dat is hem niet gelukt.

HOE NU VERDER ?

Op het bureau van Netanyahu ligt een hoge stapel problemen. Voor een ervaren politicus is dat al een hele toer om daar doorheen te komen. Maar Benjamin Netanyahu, met zijn 46 jaar de jongste premier die Israël ooit heeft gehad, is helemaal geen ervaren politicus. En bovenop die stapel liggen twee vette problemen. Ten eerste: 'hoe blijf ik het nu al scheuren vertonnende kabinet de baas' en ten tweede: 'hoe geef ik een vervolg aan het lopende vredesproces'. Vooral het tweede probleem wordt steeds groter. Immers, juist de door het vredesproces verdeeld geraakte Arabieren dreigen nu door Netanyahu de gelederen te sluiten. Zijn regeringsverklaring is door Syrische, Libanese en Palestijnse leiders een oorlogsverklaring genoemd. En zaterdag 22 juni begon, voor het eerst sinds zes jaar, in Caïro een topconferentie waar alle Arabische landen (m.u.v. Irak) aan meedoen.

Stoppen met het vredesproces, zoals meerdere Likud-haviken en orthodoxen willen? In de ijskast zetten? Een vredesoverleg op voorwaarden? Volgens mensenrechtenactivist Milad Hanna kan Netanyahu niet lang meer wachten. Hij moet wel met de Arabieren onderhandelen. Zo niet, dan is dat nadelig voor Israël en kan zelfs zijn ondergang betekenen. Toont hij geen flexibiliteit, dan zal het radicalisme en met name het moslimfundamentalisme in de regio enorm toenemen. Arafat loopt dan het gevaar door Hamas op een zijspoor te worden gezet, de tronen van de 'vredesvrienden' koning Hussein en president Mubarak kunnen gaan wankelen en de banden met de landen Marokko, Mauretanië, Tunesië, Oman en Qatar zullen mogelijk verbroken worden. En dat is wel het laatste wat Israël overkomen mag... hoe het verder ook loopt!

De president van Israël, Weizman, heeft ooit eens gezegd: "Wie in Israël niet in wonderen geloofd, is geen realist".

Frankfurter Allgemeine Zeitung, 10 juni 1996

EENHEID OF VERDEELDHEID: HAALT BOSNIË 14 SEPTEMBER?

Vdg drs. A.E. Dokter

De kleine letters van de in november 1995 in Dayton gesloten akkoorden gaven in ieder geval duidelijk aan, dat de deadline voor de verkiezingen in Bosnië is gesteld op 14 september 1996. De vraag, of deze verkiezingen daadwerkelijk op 14 september plaatsvinden, valt moeilijk te beantwoorden. De vraag, of deze verkiezingen vrij en democratisch zijn, is een gewetensvraag. Een verslag over een politiek waagstuk van de internationale gemeenschap en een verdeelde natie.

Voor dit verslag is gebruik gemaakt van intsums/intreps vanaf 3 mei tot en met 18 juni 1996, Now future!, E.I.U. Country report.

DE BOSNISCHE STAATSINRICHTING VOLGENS DAYTON.

Bosnië-Herzegovina is in Dayton verdeeld in twee zogenaamde entiteiten: de Moslim-Kroatische Federatie (MKF) en de Servische Republiek (RS). Als overkoepelend orgaan boven deze entiteiten komt een Huis van Afgevaardigden, waarin kandidaten van de drie etnische groepen gekozen zullen worden. Daarboven komt een presidentieel driemanschap, met een Servische, Kroatische en een Moslim-president. Elke entiteit heeft verder een eigen parlement en een eigen president. Daaronder volgen de Kantonnale Raden en de Gemeenteraden. Tijdens de verkiezingen moeten de inwoners van Bosnië meerdere malen hun stem uitbrengen: voor het parlement en de president van de eigen entiteit en voor het presidium en het Huis van Afgevaardigden van de republiek Bosnië-Herzegovina. De verkiezingen voor de parlementen, de Kanton- en Gemeenteraden en het Huis van Afgevaardigden worden gehouden met toepassing van het sys-

teem van evenredige vertegenwoordiging. Op lijsten met kandidaten kunnen zowel partij- als onafhankelijke kandidaten voorkomen. De presidenten van beide entiteiten en de drie leden van het presidium worden rechtstreeks gekozen.

Om als politieke partij deel te kunnen nemen aan de verkiezingen en om als zodanig te worden geregistreerd moeten tenminste 10.000 handtekeningen worden verzameld.

De registratie van kiezers is gebaseerd op lijsten met gegevens uit 1991. In dat jaar werd de laatste volkstelling in de republiek Bosnië-Herzegovina gehouden.

BOSNIË ALS POLITIEKE EN ETNISCHE LAPPENDEKEN.

Van alle republieken van het voormalige Joegoslavië is geen republiek in politiek en etnisch opzicht zo divers als Bosnië-Herzegovina. In deze etnische diversiteit van Moslims, Kroaten en Serviërs heeft de oorlog zelf geen verandering gebracht. Wel heeft deze bijna vijf jaar durende strijd voor een radicale herverdeling van de verschillende etnische groepen over de kaart van Bosnië-Herzegovina gezorgd. Om inzicht te kunnen krijgen in de politieke verhoudingen in Bosnië-Herzegovina is een goed overzicht van de politieke partijen van beide entiteiten noodzakelijk. Als goed begin een overzicht van de in de Republika Srpska actieve politieke partijen; de Moslim-Kroatische Federatie volgt daarna.

REPUBLIKA SRPSKA: DE SDS EN DE REST.

SDS De Servische Democratische Partij van Radovan Karadzic. De grootste partij van de RS. De voornaamste aanhang bevindt zich rond Banja Luka en Pale. In het oostelijke gedeelte van de RS bevindt zich on-

geveer 70 % van de SDS-getrouwen, in het westelijke gedeelte van de RS bevindt zich vermoedelijk 30 %.

SRS De Servische Radicale Partij. De leider is Vojislav Seselj. De SRS is ook politiek actief in Servië. In 1993 deed de SRS het tijdens de verkiezingen in Servië niet goed. Milosevic is een grote rivaal van Seselj. De grootste aanhang van de SRS bevindt zich rond Prijedor en Bosanski Novi. Onder andere in Pale werkt de SRS samen met de SDS.

SPRS De Socialistische Partij van de RS. Deze partij is ook in de republiek Servië politiek actief. Er is sterke twijfel over de keuze van politieke richting: het politieke centrum of de isolationistische politiek van de SDS/SRS. De aanhang bevindt zich voornamelijk rond Banja Luka. De SPRS wordt gesteund door Milosevic.

SSJ De Servische Eenheidspartij. Werd gevormd in 1992 en officieel opgericht in juli 1994. De SSJ wordt door de leiding beschouwd als een partij van het midden. In werkelijkheid is de SSJ ultranationalistisch. De leider is Zeljko Raznatovic, alias Arkan. De SSJ is ook politiek actief in Servië. Voorzitter van de SSJ in de RS is Radan Peric. Hij heeft zich verkiesbaar gesteld en legt verantwoording af aan Arkan. De SSJ is, net als vrijwel alle andere politieke partijen in de RS, een aanhanger van de groot-Servische gedachte. Deze gedachte houdt in, dat de RS op zijn minst een zelfstandige, soevereine staat moet worden. Het ideaal is uiteindelijk de vereniging van de RS met de republiek Servië.

RPNP Radicale Partij van Nikola Pasic. De president is de heer Prstojevic. Deze partij was vroeger extreem rechts, maar neigt nu meer naar het politieke centrum.

SNS Partij van Onafhankelijke Sociaaldemocraten. De SNS wordt, evenals de SPRS, gesteund door Milosevic.

SLP De Sociaal Liberale Partij. De voorzitter is Miodrag Zivanovic. Zivanovic is tevens voorzitter van LFOR, het liberaal forum voor reconstructie. De SLP vertegenwoordigt het politieke midden. Men is voorstan-

der van de privatisatie van ondernemingen en het aantrekken van Westerse ondernemingen en investeringen. De voornaamste aanhang bevindt zich in het noordwesten van de RS.

JUL Joegoslavisch Verenigd Links. De partij van de echtgenote van Milosevic. De JUL is eveneens politiek actief in de republiek Servië. De partij streeft naar een herstel van een op socialistische leest geschoeid samenwerkingsverband van voormalig Joegoslavische deelstaten.

Na Dayton zijn meer dan 25 politieke partijen opgericht. Deze partijen zijn veelal actief rond de stad Banja Luka. De SDS is veruit de grootste partij en controleert bovendien alle staatsinstellingen en de publieke media, waardoor de andere partijen nauwelijks een bedreiging vormen voor de SDS. Tijdens de oorlog voerde de SDS onder leiding van Radovan Karadzic een absolute dictatuur. Bovendien geniet de SDS steun van de Servisch Orthodoxe kerk.

Vrijwel alle partijen in de RS hangen de Groot-Servische gedachte aan. De Groot-Servische gedachte houdt in, dat men in ieder geval streeft naar een onafhankelijke Republika Srpska. Volgens de Groot-Servische gedachte hoort de RS niet thuis in een federatief verband met de Moslim-Kroatische Federatie. Het werkelijke ideaal is de vereniging van alle Serven in één Servische staat. De enige partij, die het ideaal van een verenigd Servië niet aanhangt, is de SLP van Miodrag Zivanovic.

DE MOSLIM-KROATISCHE FEDERATIE: EEN OPGE-DRONGEN HUWELIJK TUSSEN MOSLIMS EN KROATEN.

SDA De Partij van Democratische Actie. De grootste Moslimpartij in de MKF. De voorman is president Izetbegovic. De SDA heeft de absolute meerderheid in Bosnië, behalve in Tuzla. De partij kan op een meerderheid van stemmen van de Moslims rekenen en wordt gesteund door het

leger, de politie, de Islamitische gemeenschap en de publieke-door de overheid gecontroleerde-media.

Partij voor Bosnië-Hercegovina Een nieuwe, door voormalig SDA-premier Haris Silajdzic opgerichte partij. Deze partij kan op een deel van de SDA-stemmen en een groter deel van de "civiele" partijen rekenen. De aanhang bevindt zich voornamelijk in steden als Tuzla en Sarajevo.

SDP De Sociaal-democraten. De leider is Nijaz Durakovic. De SDP is voortgekomen uit de vroegere Communistische partij.

UBSD Unie van Bosnische Sociaal-democraten. De voorzitter is Selim Beslagic, die tevens burgemeester van Tuzla is. Tuzla is de enige stad in Bosnië-Hercegovina waar de oppositie een meerderheid heeft. Dit kan tot spanningen leiden met het kanton Tuzla en met de overheid in Sarajevo.

Aan Moslimzijde zijn verder nog enkele kleine partijen actief. Hiertoe behoren onder andere de **Liberale Partij, de Republikeinen, de Groene Volkspartij** en de Bosnische Moslimorganisatie **MBO**. Deze partijen zullen tijdens de verkiezingen hooguit een enkele zetel halen. Aan Bosnisch-Kroatische zijde spelen de volgende partijen een rol van betekenis:

HDZ De Kroatische Democratische Partij. De grootste partij van de Bosnische Kroaten met een zeer grote kans op een absolute meerderheid van stemmen tijdens de verkiezingen. De partij wordt gesteund door de Kroatische regering, de Katholieke kerk en de door de Kroatische overheid gecontroleerde publieke media. De Bosnische Kroaten toonden zich tijdens de verkiezingen in Kroatië massaal aanhanger van de HDZ van president Tudjman.

HSS De Kroatische Boerenpartij. De leider is Ivo Komsic. De meeste aanhangers zijn door de Serviërs uit midden en noord Bosnië verdreven. Deze partij zal tijdens de verkiezingen waarschijnlijk geen rol van betekenis gaan spelen.

Andere kleine en veelal kansloze partijen zijn onder meer de **Kroatische Volkspartij, de Unie van Hervormers** en het **Servisch Consulterend Platform**, dat het opneemt voor de weinige Serviërs die in de Moslim-Kroatische Federatie zijn achtergebleven.

DE SDS, SDA EN HDZ VERSUS DE OPPOSITIE.

In Bosnië-Hercegovina hebben de zogenaamde etnische partijen SDS, HDZ en SDA verreweg de grootste kans op een meerderheid van stemmen van hun eigen aanhang. Een factor van belang is de beperkte toegang die de oppositiepartijen hebben tot de publieke media, die worden beheerd door de drie regeringspartijen. Toegang tot de media is van essentieel belang voor partijen, die zich willen richten tot hun toekomstig kiezerspubliek. Eén van de tactieken die de regeringspartijen toepassen om de oppositie de wind uit de zeilen te nemen is bijvoorbeeld de weigering om zendtijd op radio en televisie te verlenen aan oppositiepartijen. Een ander voorbeeld is het stellen van uitzonderlijk hoge en nauwelijks te verwezenlijken milieu-eisen aan organisaties en instellingen, die een eigen uitgeverij willen oprichten. Het meest wrange voorbeeld van tegenwerking van de oppositie door de gevestigde partijen is de tegenstand, die voormalig premier Haris Silajdzic ondervond toen hij in Cazin op 15 juni de plaatselijke afdeling van zijn partij, de Partij voor Bosnië-Hercegovina, wilde openen. Silajdzic werd aangevallen door een goed georganiseerde groep van ongeveer 150 SDA-aanhangers. Hij raakte licht gewond tijdens schermutselingen tussen SDA-aanhangers en de mensen van zijn eigen partij. De lokale politie ondernam volgens ooggetuigen niets.

De Bosnische Moslimorganisatie MBO verkreeg meer dan 10.000 handtekeningen in het kanton Una Sana, voldoende om als geregistreerde politieke partij mee te doen aan de verkiezingen. In Cazin werden posters

van de leider van de MBO, Sladic, door SDA-medewerkers verwijderd. In Coralici werd een MBO-medewerker aangevallen door een fanatieke SDA-aanhanger. Dit zijn slechts enkele voorbeelden van intimidatie van de oppositie door aanhangers van de drie regeringspartijen.

REPUBLIKA SRPSKA: KARADZIC RULES OK.

Op 18 mei werd bekend, dat Radovan Karadzic premier Kasagic had vervangen door Gojko Klickovic. Tot vice-president naast Nikola Koljevic benoemde hij Biljana Plavsic. Plavsic werd tevens benoemd tot onderhandelaar met de Internationale Gemeenschap. Kasagic stond bij de Internationale Gemeenschap bekend als een redelijk gematigd man, met wie tot op zekere hoogte kon worden onderhandeld. Volgens Karadzic pleegde hij door zijn gematigde houding verraad aan de Republika Srpska. Bovendien genoot hij goedkeuring van Milosevic. Klickovic en Plavsic staan beiden bekend als nationalistische van de harde lijn. Klickovic, een socioloog van in de veertig, was burgemeester van Bosanska Krupa in het noordwesten van Bosnië voordat het in 1995 door de Bosnische Kroaten werd overgenomen. Hij was betrokken bij de exodus van Serviërs uit Sarajevo van begin 1996. Ook was hij één van de organisatoren van de verhuizing van Serviërs naar Brcko. Tegenwoordig is hij onder meer belast met de opvang van Servische vluchtelingen.

Biljana Plavsic is de enige vrouw in de politieke top van de RS. Ze werd geboren in Tuzla in juli 1930. Ze was hoogleraar biologie aan de universiteit van Sarajevo. Haar opvattingen zijn ultranationalistisch en naar verluid nog radicaler dan de denkbeelden van Karadzic. Plavsic was in 1990 na de verkiezingen samen met Nikola Koljevic Servisch lid van het presidium van de republiek Bosnië-Herzegovina. Ze vertegenwoordigde Karadzic in Sarajevo in 1992 tijdens de onderhandelingen over het staakt-het-vuren.

Daarna was ze onderhandelaar met de UNHCR en het Rode Kruis. Na de uitroeping van de RS vertrok ze samen met Koljevic naar Pale. Plavsic staat zeer kritisch tegenover Milosevic en de Servische president Lilic vanwege de economische en politieke sancties die de Servische republiek handhaaft tegen de RS. Ze is, net als vele andere radicale politici in de RS, tegen de door het Dayton Agreement gegarandeerde Freedom of Movement (FOM) en beschouwt de Inter-entity Boundary Line (IEBL) als een staatsgrens. Bovendien heeft de vrouwelijke vice-president van de RS goede contacten met Arkan. Vice-president Koljevic wordt naar men vermoedt steeds meer op een zijspoor gezet ten gunste van Plavsic vanwege zijn relatief gematigde opstelling en vermeende contacten met Milosevic.

De vervanging van Kasagic door Klickovic brengt twee zaken duidelijk naar voren: ten eerste heeft Karadzic nog steeds een zeer grote invloed op het politieke leven in de RS. Zijn populariteit is groot. Ten tweede is er sprake van onenigheid en een machtsstrijd binnen de top van de SDS. Op 10 juni werd de oprichting van een Bosnisch-Servische coalitie van oppositiepartijen bekend. Vijf partijen nemen deel aan de coalitie: de Partij van het Democratisch Centrum, de Boeren-arbeiders Partij, de Radicale Volkspartij, de Vaderlandpartij en de Democratische Partij. De collectieve naam is het Democratisch Patriottisch Blok (DPC). De kern van de coalitie wordt gevormd door de Democratische Partij, die werd opgericht door Predrag Radic, burgemeester van Banja Luka. Radic is nog steeds lid van de SDS. Hij steunt Kasagic en is een tegenstander van het in Pale gevestigde regime van Karadzic. Radic zet zich af tegen het extreme nationalisme van de SDS, maar is een voorstander van etnische zuivering van Banja Luka. De door hem geleide coalitie beweert het politieke midden te vertegenwoordigen, maar hangt eveneens de Groot-Servische ge-

dachte aan. De DPC is, evenals vele andere politieke partijen, een voorstander van een onafhankelijke Republika Srpska. De indruk ontstaat echter dat de DPC geen goed georganiseerde oppositie is, maar een poging van een politieke rivaal van Karadzic om enige invloed uit de oefenen op het politieke toneel van de RS. De oppositie in de RS staat bekend om haar zwakheid en onderlinge verdeeldheid. De enige bindende factor is tegenstand tegen het SDS-regime van Karadzic. Rest nog de vraag, of Radic zijn positie als SDS-lid en burgemeester van Banja Luka kan blijven behouden.

De Internationale Gemeenschap met als vertegenwoordiger Carl Bildt probeert op een aantal manieren de voor de Bosnische eenheid ongunstige gang van zaken in de RS te beïnvloeden: ten eerste probeert men, door materiële en financiële steun aan groepen die bijvoorbeeld een eigen uitgeverij of radiostation willen beginnen, de oppositie meer ruimte te geven. De publieke media worden gedomineerd door de SDS en de oppositie heeft nauwelijks toegang tot deze media. Ten tweede probeert men het politieke leven in de RS te beïnvloeden door contacten te leggen met gematigde SDS-politici, waar Kasagic er één van was. Deze politici bevinden zich voornamelijk in en rond Banja Luka. Banja Luka geniet bij de Internationale Gemeenschap de voorkeur als nieuwe hoofdstad van de RS, in tegenstelling tot Pale, waar immers het regime van Karadzic is gevestigd. De bepaling, dat oorlogsmisdadigers zich niet verkiesbaar mogen stellen, is ook een poging om het tij tegen de van oorlogsmisdaden verdachte Karadzic te doen keren.

De huidige stand van zaken in de RS nodigt echter niet uit tot enig optimisme. De populariteit van Karadzic blijft onaangetaast, terwijl de zwakheid en verdeeldheid van de oppositie door gebrek aan middelen en een bemoeilijkte toegang tot de publieke media duidelijk is.

MOSTAR: HET VLUCHTELINGENPROBLEEM IN EEN NOTEDOP.

Toen het door bijna vijf jaar oorlog veroorzaakte stof was opgetrokken bleef Mostar, de grootste stad van Hercegovina, over met twee elkaar naar het leven staande gemeenschappen: de Moslims op de oostelijke oever van de rivier Neretva, en de Kroaten op de westelijke oever. Tussen beide stadsdelen was geen vrijheid van beweging (FOM). De door de EU ingestelde administrateur van Mostar, Hans Koschnik, ontwierp een plan waarbij in Mostar een centrale regio onder gezamenlijk Moslim-Kroatisch bestuur zou worden gesteld. Dit plan ondervond vooral in het begin veel tegenstand van Kroatische zijde. Om het doel van een Moslim-Kroatische stadsraad te bereiken hadden op 31 mei verkiezingen gehouden moeten worden. De verkiezingsdatum werd echter door een geslaagde boycotactie van de Moslimpartij SDA verschoven naar 30 juni. De Moslims verzetten zich tegen de OVSE-bepalingen aangaande de verkiezingen in Mostar, waarin werd gesteld dat vluchtelingen uit Mostar hun stem niet uit mochten brengen, tenzij ze aangaven naar Mostar terug te willen keren. Inmiddels zijn de regels aangepast: vluchtelingen uit Mostar mogen per post, per fax of in speciale in Noorwegen, Zweden, Duitsland en Zwitserland voor de verkiezingen geopende stembureaus hun stem uitbrengen. De Kroaten zijn niet erg ingenomen met deze aangepaste regelgeving, omdat deze nieuwe regels volgens hen de Moslims zullen bevoordelen. Bovendien beschouwen de Kroaten Mostar als Kroatisch politiek en cultureel centrum van de Moslim-Kroatische Federatie.

Het vluchtelingenprobleem kende ook een andere dimensie: in Mostar wonen momenteel ongeveer 20.000 Moslims, die in 1991 elders in Bosnië-Hercegovina woonden. Zij mochten aanvankelijk tijdens de verkiezingen hun stem niet uitbrengen.

Op 31 mei werd door de OVSE vastgesteld, dat kiezers zich in de periode

van 3 juni tot en met 19 juli kunnen laten registreren. Bovendien werden de regels voor de verkiezingen opnieuw aangepast. De volgende regels worden nu gehanteerd:

- De kiezer stemt persoonlijk of schriftelijk in de plaats, waar hij in 1991 woonachtig was.

- Mensen, die in 1991 uit hun woonplaats werden verdreven, kunnen stemmen in de plaats waar zij op 6 april 1992 (de erkenning van Bosnië door de EU) woonden.

- Vluchtelingen mogen stemmen in de plaats waar zij in de toekomst willen wonen. Dit kan echter alleen in persoon.

- Als de kiezer in een andere woonplaats dan zijn woonplaats in 1991 verblijft, moet hij zelf aangeven of hij in zijn woonplaats van 1991 wil stemmen.

Vóór de aanpassing van de regels door de OVSE was het grote probleem, dat vluchtelingen niet schriftelijk of in het buitenland voor hun plaats van herkomst hun stem mochten uitbrengen. De kritiek was, dat etnische zuiveringen zo werden beloofd. Men vreest nu dat het grote probleem zal worden gevormd door groepen kiezers, die in een andere plaats dan hun oorspronkelijke woonplaats op een tactische manier zullen stemmen om zo de verdeeldheid van Bosnië-Hercegovina langs etnische lijnen te bevestigen. De verkiezingen in Mostar worden beschouwd als een generale repetitie voor de verkiezingen op 14 september. De uitslag van deze verkiezingen zullen als leidraad worden gehanteerd voor de toekomst van Bosnië-Hercegovina na deze datum.

BRCKO: DE LONT IN HET KRUITVAT VAN DAYTON.

Op 18 juni werd bekend, dat tot Servisch vertegenwoordiger voor de zogenaamde Brcko-arbitratie professor Popovic was benoemd. Brcko is een centraal in de Posavina-corridor gelegen stad. De Posavina-corridor is een zone, die het westelijke en het oostelijke deel van de Republika Srpska met elkaar verbindt. Vóór de

oorlog woonde in Brcko een aanzienlijke Moslim-gemeenschap, terwijl nu het Servische bevolkingsdeel de meerderheid vormt en de stad behoort tot de entiteit van de RS. Brcko is echter voor de Moslims een belangrijke plaats. Regelmatig overschrijden groepen Moslims de Inter-entity Boundary Line (IEBL) om de graven van hun familieleden in Brcko te bezoeken. In de bepalingen van het Dayton Agreement stond niet aangegeven, tot welke entiteit Brcko zou moeten behoren. Over het lot van Brcko zou middels een arbitratie moeten worden beslist. Vóór 19 juni moesten Moslims en Serviërs een vertegenwoordiger benoemen. Beide vertegenwoordigers moeten een afgevaardigde benoemen voor de arbitragecommissie, die gaat beslissen over de toekomst van Brcko. De arbitragecommissie heeft de keuze uit twee mogelijkheden: Brcko blijft in Servische handen in de Posavina-corridor óf de stad wordt teruggegeven aan de Moslims en gaat deel uitmaken van de MKF. Blijft de stad in Servische handen, dan moet men rekening houden met een grote groep ontevreden Moslims, die de IEBL zal blijven overschrijden en zo voor de nodige spanningen en conflicten zal zorgen. Wordt de stad gegeven aan de Moslims, dan zal dat grote problemen met het Servische bevolkingsdeel veroorzaken. Beide partijen proberen politieke munt te slaan uit de kwestie Brcko. De Moslims trachten, door regelmatig goed georganiseerde en massale bezoeken aan Brcko te brengen, de aandacht te vestigen op hun standpunt. De Serviërs organiseren politieke manifestaties in Brcko. Op 12 juni werd in deze stad een politieke rally gehouden, waarbij 3000 mensen hun steun aan Karadzic en de SDS betuigden. Burgemeester van Brcko Miodrag Pajic, leider van de SDS in Brcko Simo Kojic, minister van onderwijs Nedeljko Rasula en de voormalige voorzitter van de SDS in Teslic en de huidige leider van de Vernieuwingspartij Mirko Jovic behoorden tot de prominente aanwezigen.

Het is duidelijk, dat elke beslissing die de arbitrage-commissie neemt, voor

problemen en conflicten zal zorgen. Een escalatie van deze problemen en conflicten behoort tot de mogelijkheden. In dat geval zal de kwestie-Brcko zeer zeker de eenheid van de republiek Bosnië-Herzegovina bedreigen en een lont in het kruitvat van het Dayton Agreement zijn.

14 SEPTEMBER: WARE DEMOCRATIE OF FARCE?

De republiek Bosnië-Herzegovina is een verdeelde natie; de Republika Srpska wordt door het merendeel van haar inwoners en de politieke top niet als een entiteit, maar als een soevereine staat beschouwd. Uiteindelijk is het doel de aansluiting van de RS bij Servië, om gezamenlijk een groot-Servië te vormen.

De Moslim-Kroatische Federatie blijkt een min of meer opgedrongen verbond tussen Moslims en Kroaten

te zijn. De vijandigheid tussen beide bevolkingsgroepen is groot. Men verwacht, dat de meerderheid van de Kroaten tijdens de verkiezingen op de HDZ zal stemmen. De HDZ in de republiek Bosnië-Herzegovina is verbonden met de regeringspartij HDZ in Kroatië. De Kroatische president Tudjman geniet een aanzienlijke populariteit bij de Bosnische Kroaten. De meerderheid van de Bosnische Kroaten is voorstander van de zogenaamde groot-Kroatische gedachte. Aanhangers van deze gedachte bepleiten aansluiting van de door Bosnische Kroaten gedomineerde gebieden in Bosnië bij de republiek Kroatië.

Een ander voorbeeld van de moeizame verhouding tussen Moslims en Kroaten is de bekendmaking op 17 juni van de oprichting van een Kroatische separatistische staat op het territorium van de MKF. De naam van de staat is de republiek Herceg-Bosna. De

hoofdstad is Mostar en de president is de Kroatische nationalist Pero Markovic. In 1993 werd al een mini-staatje met de naam Herceg-Bosna opgericht. Het staatje werd begin dit jaar ontbonden, maar bleef de facto voortbestaan. Men moet de aankondiging van de hernieuwde oprichting van Herceg-Bosna beschouwen als een uiting van de machtsstrijd tussen Moslims en Kroaten, die op dit moment gaande is in de MKF. De premier van de MKF Hasan Muratovic beschouwt Herceg-Bosna net als de RS als een valse entiteit.

Brcko, Mostar, het Servische en het Kroatische nationalisme: al deze factoren zijn van een beslissende invloed op het verloop van de verkiezingen op 14 september. Op het spel staat de eenheid van de republiek Bosnië-Herzegovina en daarmee het bestaansrecht van deze verdeelde natie.

MACHTSWISSELING IN DE RUSSISCHE FEDERATIE

Tlnt J. Schouten

Voor de totstandkoming van dit artikel is o.a. gebruik gemaakt van de volgende periodieken: NRC Handelsblad, De Volkskrant, Algemeen Dagblad, De Telegraaf, De Gelderlander, The Times, The Moscow Times, The Herald Tribune, Frankfurter Allgemeine Zeitung.

INLEIDING

De presidentsverkiezingen in de Russische Federatie zijn rustig verlopen. Hoewel de uiteindelijke uitslag voor zowel Jeltsin als Zjoeganov geen verrassing was, kreeg de voormalig commandant van het 14e leger, generaal Aleksandr Lebed een onverwacht groot aantal stemmen. Lebed eindigde hierdoor achter de communist Zjoeganov. In het Kremlin was het afgelopen week alles behalve rustig: president Jeltsin heeft het langverwachte ontslag van 'collega' minister van defensie Pavel Gratchev eindelijk doorgezet, stelde 'rivaal' Lebed aan als secretaris van de veiligheidsraad en ontsloeg nog in dezelfde week een drietal invloedrijke personen, waaronder zijn persoonlijke 'vriend' en lijfwacht Aleksandr Korzhakov.

Zjoeganov is na de eerste ronde (zoals verwacht) een feit. Beide presidentskandidaten kregen het niet voor elkaar om in de eerste ronde de benodigde vijftig procent aan stemmen te behalen. Een tweede ronde zal uiteindelijk de beslissing brengen.

Daar de Russische kieswet vereist dat verkiezingen op vrije dagen worden gehouden, stond de tweede ronde aanvankelijk gepland op zondag 30 juni, danwel zondag 7 juli.

Na een voorstel van het Kremlin aan de Doema (het Russische parlement) zal woensdag 3 juli uitgeroepen worden tot nationale vrije dag, waarop de tweede ronde gehouden wordt. De reden hiervoor is dat aangenomen wordt dat een groot deel van de kiezers op de vrije zondagen vakantie zal vieren in hun datsja (Russisch voor buitenhuisje) en zodoende niet zal komen opdagen om hun stem uit te brengen. Met name voor Jelstin zou dit nadelige gevolgen kunnen hebben. De communisten worden doorgaans als trouwe stembusgangsters gezien.

De uitslag van de verkiezingen op 16 juni jl. was in zoverre verrassend dat kandidaat Aleksandr Lebed eindigde op de derde plaats. De tweede beslissende ronde, die gehouden wordt op

Opvallend is dat Lebed sterk naar voren is gekomen en de plaats van de ultra-nationalist Zhirinovski lijkt te hebben overgenomen.

Zhirinovski eindigde op een vijfde plaats, na de hervormingsgezinde econoom Javlinski.

Zhirinovski lijkt een groot deel van zijn aanhang te zijn verloren aan de charismatische ex-generaal Aleksandr Lebed, maar ook aan nieuwkomers zoals Bryntsalov en Vlasov.

Het is hierdoor dus niet vanzelfsprekend dat deze kiezers hun stem onvoorwaardelijk uit zullen brengen op de huidige president, Boris Jelstin. Het is best mogelijk dat een deel van de Lebed-aanhang in de tweede ronde niet zal kiezen voor Jelstin, maar juist voor Zjoeganov. Het is echter niet waarschijnlijk dat de aanhangers van de hervormingsgezinde econoom Javlinski hun stem zullen uitbrengen op Zjoeganov. Op deze stemmen kan Jelstin in ieder geval wél rekenen.

ALEKSANDR LEBED

Boris Jelstin benoemde dinsdag 18 juni oud-generaal Lebed tot secretaris van de nationale veiligheidsraad en presidentieel veiligheidsadviseur.

Met deze dubbele benoeming heeft oud-generaal Lebed verregaande bevoegdheden gekregen en kan hij rechtstreeks invloed uitoefenen op de ministeries van defensie en binnenlandse zaken, de veiligheidsdienst FSB en de buitenlandse inlichtingendienst SVR.

De macht die Lebed hiermee heeft gekregen doet alleen onder voor die van de president.

Jelstin heeft gezegd dat Lebed's programma het zijne verrijkt. Hij voegde hieraan toe Lebed te zien als een opvolger. Men kan zich echter afvragen of dit geen voorbarige uitspraak is, die veel weg heeft van een verkiezingsstunt van de huidige president, bedoeld om de Lebed-kiezers, die op 3 juli hun stem wederom moeten uitbrengen, naar zich toe te trekken.

Wat geen twijfel leidt is dat Jelstin's

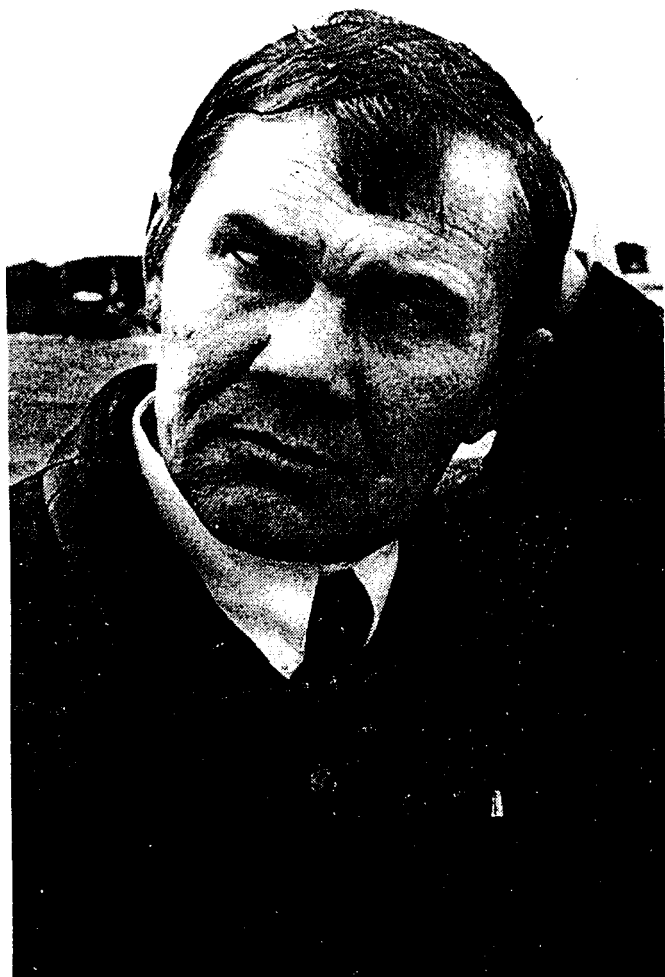
DE VERKIEZINGSUITSLAGEN

Jeltsin	25.147.036	stemmen	34,82%
Zjoeganov	23.206.245	stemmen	32,13%
Lebed	10.627.098	stemmen	14,71%
Javlinski	5.349.802	stemmen	7,41%
Zhirinovski	4.218.889	stemmen	5,84%
Fjodorov	672.876	stemmen	0,93%
Gorbachev	365.124	stemmen	0,51%
Shakkum	260.897	stemmen	0,36%
Vlasov	143.777	stemmen	0,20%
Bryntsalov	111.966	stemmen	0,16%
Totaal	70.103.710	stemmen	97,07%

DE TWEDE RONDE

De nek-aan-nekrace tussen Jeltsin en

3 juli a.s., zal derhalve een ronde worden om de gunsten van de Lebedgezinden.

Aleksandr Lebed op verkiezingscampagne in Archangelskoje.

positie ten opzichte van Zjoeganov aanzienlijk lijkt te zijn versterkt door het benoemen van Aleksandr Lebed.

GRATCHOV

Al maanden werd er gespeculeerd over het op handen zijnde ontslag van Rusland's defensie minister Pavel

Pawel Gratschow

weinig aanzien. Om zijn ontslag was al meerdere malen verzocht, echter president Jeltsin leek hem steeds de hand boven het hoofd te houden.

Analytici beweren dat Gratchov is gebruikt als troefkaart van Jelstin in het spel om het presidentschap.

Zijn post zal hoogstwaarschijnlijk worden overgenomen door generaal Michail Kolesnikow.

Michail Kolesnikow

ONTSLAG HAVIKEN

President Jeltsin heeft donderdagnacht 20 juni jl. drie vooraanstaande politici ontslagen.

Jelstin stuurde zijn vice-premier Soskovets, zijn lijfwacht en hoofd van de presidentiële garde Korzhakov en het hoofd van de staatsveiligheidsdienst Barsoekov donderdag de laan uit.

Deputy Prime Minister Oleg Soskovets

De drie conservatieven, ofwel 'havi-ken' zouden uit zijn op het verhinderen van de presidentsverkiezingen, om zo hun machtspositie veilig te stellen. Dit zou feitelijk neerkomen op een staatsgreep. Volgens Jeltsin echter waren de ontslagen nodig om zijn team te verjongen en te versterken en omdat deze personen meer namen dan inbrachten.

De ontslagen waren volgens Jeltsin geen reactie op de arrestatie van Sergei Lisovski en Arkadi Jevstavjev, twee van Jeltsins campagnemedewerkers, die beiden verantwoordelijk waren voor Jeltsins (succesvolle) campagne "Kies of verlies", waarin jongeren m.b.v. popmuziek werden opgeroepen om op de president te stemmen.

Lisovski en Jevstavjev werden door de veiligheidsdienst van Korzhakov gearresteerd nadat zij met 500.000 US\$ verpakt in kartonnen dozen het Witte huis verlieten. Vervolgens wer-

Foto AP

Foto AP

den zij gedurende elf uur ondervraagd. De twee zouden zijn verhoord over de verkiezingen en tevens zou hen gevraagd zijn belastende verklaringen af te leggen over liberale regeringsfunctionarissen en over premier Tsjernomyrdin.

DE MACHT VAN KORZHAKOV

Vanwege zijn grote politieke macht werd Korzhakov door het volk ook wel 'de nieuwe Raspoetin' genoemd. Korzhakov was niet alleen Jeltsin's persoonlijke lijfwacht, maar ook zijn tennispartner en drinkmaatje. In zijn autobiografie zegt Jeltsin over hem: "(...) een zeer fatsoenlijke, intelligente, sterke en moedige man. Terwijl hij er van buiten zeer simpel uitziet, schuilt er achter deze simpelheid een scherpe geest en een excellent en helder hoofd."

Major General Alexander Korzhakov

Korzhakov was hoofd van de presidentiële garde, een elite-eenheid van ongeveer 25.000 man, waaronder ook een anti-terreur eenheid.

Korzhakov trad in 1969 als dienstplichtig soldaat toe tot het Kremlin-regiment. In 1970 trad hij toe tot het negende hoofddirectoraat van de KGB. Deze afdeling had als taak de beveiliging van Sovjet-leiders. In 1985 werd hij als KGB-officier als lijfwacht toegewezen aan Jeltsin. Nadat Jeltsin in 1987 door Gorbachov werd gede-

gradeerd bleef Korzhakov zijn baas zelfs zonder salaris trouw. De KGB stuurde Korzhakov vervolgens met pensioen. In 1991 stond hij zij-aan-zij met Jeltsin toen deze vanaf een tank zijn verordeningen uitsprak. In 1993 zou Korzhakov een doorslaggevende rol hebben gespeeld bij het overhalen van de strijdkrachten naar de kant van Jeltsin.

Korzhakov heeft zijn profiel aanzienlijk versterkt toen zijn veiligheidstroepen op 3 december '94 de MOST-bank in Moskou bestormden, waarbij een aantal bank-employés lichamelijk letsel werd toegebracht. Sommigen werden gearresteerd. Over de reden van de actie is nooit een officiële uitspraak gedaan.

In april van dit jaar kende Jeltsin Korzhakov middels een decreet meer macht toe en benoemde hem tot eerste adviseur.

In hoeverre deze verandering zal gelden voor het beleid dat Jeltsin in de toekomst gaat voeren is nog de vraag. In ieder geval zal deze 'stoelendans' tijdens de tweede verkiezingsronde op 3 juli zeker een toenemend aantal kiezers voor Jeltsin tot gevolg hebben.

Generaal Lebed (Russisch voor Zwaan) heeft zijn koers aanzienlijk veranderd: noemde hij Jeltsin voor de verkiezingen nog een minus, een uitgebluste president die maar beter plaats moest maken voor hem, generaal Aleksandr Ivanovich Lebed, zodat die de orde zou kunnen herstellen, nu, na de eerste ronde van de verkiezingen lijkt hij zich op te stellen aan de zijde van president Jeltsin.

Lebed zegt te hebben gekozen voor Jeltsin omdat hij werd geconfronteerd met twee ideeën: een oud idee dat veel

NOG EVEN OP EEN RIJTJE:

Minister van defensie:

Voorheen: Pavel Gratchov.

Nu: Michail Kolesnikov

Generaal-secretaris van de nationale veiligheidsraad:

Voorheen: Oleg Lobov

Nu: Aleksandr Lebed

Vice-premier (met nog niet nader omschreven taken):

Voorheen: Oleg Soskovets

Nu: Oleg Lobov

Presidentieel veiligheidsadviseur:

Voorheen: Juri Baturin

Nu: Aleksandr Lebed

Presidentieel assistent:

Voorheen: Aleksandr Korzhakov (?)

Nu: Juri Baturin

SLOTCONCLUSIE:

Met het vervangen van een aantal invloedrijke personen in het Kremlin en het aanstellen van Aleksandr Lebed als secretaris-generaal van de nationale veiligheidsraad, is er een nieuwe verdeling van de macht en invloed in het Kremlin ontstaan.

bloed heeft gekost en een nieuw idee dat op dit moment zeer slecht ten uitvoer wordt gebracht maar een toekomst heeft. Lebed koos voor het nieuwe.

Hoe groot zal de invloed van de nu al machtigste generaal van het Kremlin zijn op deze toekomst?